

Кондур О.С.

*кандидат фізико-математичних наук, доцент,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника*

РОЛЬ ОСВІТНЬОГО МЕНЕДЖМЕНТУ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Громадянському суспільству притаманне залучення громадян до самоуправління, колективних дій у різних сферах буття для формування і вираження своїх інтересів, досягнення спільної мети, обміну інформацією, вимогливістю до держави та офіційних осіб. Розвиток демократичного суспільства в Україні пов'язаний з активізацією громадянськості в усіх сферах життя. За сучасних соціальних умов актуалізується питання теоретичного та практичного вирішення проблеми громадянської інституційної демократизації, включаючи систему управління та освіти, а також реалізація бачення демократичної державної освіти та просвітництва. У результаті одним із пріоритетних напрямків освітньої політики країни стала демократична громадянська освіта.

Якісно новий період розвитку освіти в епоху глобальних цивілізаційних процесів вимагає теоретичного осмислення проблеми виховання зростаючої особистості, її морально-духовного становлення, ціннісного самовизначення й особистісного вдосконалення. При цьому, як відзначається в Хартії Ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини (2010), «управління навчальними закладами, включаючи школи, повинне відображати і пропагувати цінності прав людини та сприяти розширенню прав і активній участі учнів, педагогічних кадрів та зацікавлених сторін, включаючи батьків» [1].

Система якісної освіти, ефективна державна політика в освітній галузі на різних рівнях повинна пропагувати ефективну систему соціального управління, існування якої, у свою чергу, розвиває інституціоналізоване громадянське суспільство. У Законі України «Про освіту» (2017) задекларовано, що «держава створює умови для здобуття громадянської освіти, спрямованої на формування компетентностей, пов'язаних з реалізацією особою своїх прав і обов'язків як члена суспільства, усвідомленням цінностей громадянського (вільного демократичного) суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина» [2, ст. 5].

Демократичну реконструкцію потребує й сама освітня галузь. Адже вона – ідеологічна платформа всіх суспільних змін. Освіта повинна сприяти отриманню та використанню знань, формуванню критичного мислення з урахуванням швидкого впровадженню в усі сфери життя нових технологій. Різке розшарування людей в соціально-економічному сенсі переросло в проблему загальнодоступності до високотехнологічних навичок та культурного капіталу. Виникає нова проблема нерівності – у володінні інформацією. Адже в епоху інформаційного суспільства саме інформація є основним капіталом. Одним із способів подолання цілого комплексу нових класів нерівності є реструктуризація освіти, щоб усі мали доступ до нових технологій та нових знань у системі демократизованого процесу навчання та виховання.

Проте вседоступність до нових технологій містить в собі й нові загрози. Зокрема постає необхідність розвитку педагогіки соціальних мереж. Виховання «вулицею» трансформувалось у виховання інтернет-простором.

Зростання політичних, економічних та культурних конфліктів потребує включати в теорію виховання навички врегулювання конфліктів через посередництво, що є важливою частиною демократичної програми соціального

розвитку. У сучасному глобалізованому світі важливо формувати толерантність та співпереживання по відношенню до інших. В освітній галузі це не менш актуально в умовах академічної мобільності та полікультурності. Тому «істотним елементом всього процесу освіти в галузі демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини є сприяння соціальній згуртованості та міжкультурному діалогу і визнання цінності різноманіття і рівності» [1]. Як наслідок, системи і моделі виховання також глобалізуються, набуваючи не тільки всеохоплюючого суспільного рівня, а й взаємного міжкультурного, міждержавного і суспільно-світового значення для усіх народів і соціумів планети за вагомістю свого впливу на спільний розвиток [3].

Таким чином, однією з основних актуальних цілей демократизації освіти є залучення освітньої галузі до реструктуризації та демократизації суспільства. Це узаконено статтею 6 Закону України «Про освіту» [2, ст. 6], в якій визначені засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності. На державному рівні мають бути розроблені «критерії для оцінки ефективності програм освіти в галузі демократичного громадянства» [1]. При цьому нового змісту набуває освітній менеджмент. Трансформуються його цілі та методи з урахуванням глобалізаційних процесів. Його основним завданням є сприяння формуванню інформаційно-ідеологічної платформи для прогресивних соціально-політичних змін.

Список використаних джерел:

1. Хартія ради Європи з освіти для демократичного громадянства і освіти в галузі прав людини. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.coe.int/uk/web/compass/council-of-europe-charter-on-education-for-democratic-citizenship-and-human-rights-education>.
2. Закон України «Про освіту». Док. № 2145-19 від 05.09.2017. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
3. Кондур О. Глобальні процеси та інтеграція педагогіки і менеджменту в освіті України в контексті європейської освітньо-наукової системи // Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Вип. 3 (35). – 2017. – С. 280-287.